FACVLTATIS MEDICAE
IN
ACADEMIA LIPSIENSI
H. T.

PROCANCELLARIVS

D. IOHANNES ERNESTVS
HEBENSTREIT
ANAT. ET CHIR. P. P. ORD.

DE MEDICIS ARCHIATRIS ET
PROFESSORIBVS
DISSERENS
PANEGYRIN MEDICAM
INDICIT.

Poſtquam ſumma rerum poteſtas penes Romanos vnius voluntate ſtare ſuſcepiſſet, habuerunt, quo bene mererentur medici Imperatoribus familiares, nec ſibi tantum et ſuis, ſed toti ordini medicorum immunitates, priuilegia et honores publicos pacti ſunt. Num ſerui et illiberales homines Romanorum capita curae ſuae tradita habuerint, ſicut diſputatum eſt, [a]) ita ſeruos fuiſſe iſtorum temporum medicos, dignitati artis nihil derogat. Ab eo autem tempore, quo parere vnius imperio didicerunt ſuperbi homines, liberalium etiam artium fuerunt ſtudioſiores. Honorum adeoque medicis redditorum, eadem eſt, quae mutatae Reipublicae periodus. Pompeius Magnus [b]) Leneum Pompeium Libertum, Marci Antonii vxor Cleopatra, Pedacium Dioſcoridem Anazarbaeum [c]) in honore habuerunt. Iulius Caeſar [d]) non vnum tantum, cuius in vita eius mentio fit, ſed omnes ſingulari amore amplexus eſt, quos ciuitate donauit. [e]) Depraedicatur inter omnes Antonius Muſa, cui non tantum ob ſalutem Caeſari datam, ſed ob inſignem in arte ſcientiam, inclaruit enim libello de Vetonica, S. P. Q. R. ſtatuam erexit aere collatitio, iuxta ſignum Aeſculapii, [f]) quem Liuiae amicum, id eſt perſonae medicum fuiſſe perhibet Bulengerus. [g]) Hic eſt ille, qui medicorum ſeruitutem cum libertate ciuitatis romanae permutauit. Ab eo tempore quamuis et plurimorum Imperatorum quoſdam familiares fuiſſe medicos proditum ſit, fuere teſte Plinio, [h]) Caſſii, Calpitani, Aruntii, Albii, Rubri, qui annua mercede eſſent apud Principes. Cum autem plures medicos ſtipendiis alerent Principes, quem ex omnibus cariorem habebant, praefecerunt reliquis: quod primum ita effectum eſt a Veſpaſiano

a) Congers Middleton de medicorum apud Veteres Romanos degentium conditione, contra Iacob Spoonium et Richard. Mead. ſeruilem fuiſſe eandem contendit, Cuius recenſio eſt in Actis Erud. Lipſ. a. 1727. Menſ. Mart. p. 126. et anno 1728. Menſ. Apr. p. 182.

b) Plin. H. N. L. XXV. c. 2. Aul. Gell. N. A. L. XVII. c. 16.

c) Suidas in Voce Διοσκουρίδης. d) Sueton. in Iul. Caeſ. c. 4.

e) Ibid. c. 24. f) Sueton. in Aug. c. 59.

g) De Imperat. Rom. L. II. c. 21. h) Hiſt. Nat. Libr. XXIX. c. 1.

prout habetur in marmore Gruteri [i]): Paederoti Aug. Lib. Alciminiano ſuperpoſito medicorum: vnde procul dubio Archiatrorum nomen ortum traxit. Quamuis enim primarium aliquem medicum Archiatrum appellare nefas non ſit, ex inſtituto tamen Imperatorum aliam eorum fuiſſe dignitatem intelligimus. Erant enim Praefecti medicorum non tantum curiae vrbis aut Legionis ſed prouinciae, ſingularibus gaudentes priuilegiis, prout habetur Cod. Lib. X. L. 6: vbi de Archiatris, quos ab ex archiatris qui proximam poteſtatem haberent diſtinguimus, legitur: Nam exarchiatron vocare ita graecum eſt, prout Exarchatus per Italiam, voci auctoritatem dedit: Si enim lego L. 2. Cod. Theodoſ. de Med. et Prof. *Archiatri omnes et ex archiatris*, imperare mihi nequeo, quin credam, legendum eſſe *exarchiatri*; Id quod cum inſtituto Imperatorum apprime conuenit, quos legimus iuſſiſſe, quo in locum defuncti archiatri ſurrogetur, qui ex numero fuit ſex ſeptemue virorum, penes quos erat rerum medicarum per prouinciam arbitrium. Tot enim, quot regiones vrbis Romae fuiſſe Archiatros L. 9. Codicis Iuſtin. de Med. et Profeſſoribus itidem L. 8. Codicis Theodoſiani de Med. et Profeſſoribus, clare intelligimus. Haec monumenta nos vberiore modo docent, prudentiſſimum Tribonianum, ſalutem populorum ita curae cordique habuiſſe, vt pro auertendis funditusque delendis agyrtis, fumiuendulis et impoſtoribus, Magiſtratibus medicis ſanitatisque collegiis ſummam decernendi poteſtatem faceret, *quare ad Archiatriam, non patrocinio praepotentium, non gratia iudicantis, ſed fideli circumſpectoque delectu et ipſius Imperatoris iudicio peruentum eſt.* Sacratiſſimae autem Imperatorum perſonae et Palatii Archiatros alios, leges indicant. *Cod. Theodoſ. et Iuſtin. de Comitibus et Archiatris S. Palat.* Archiatros intra Palatium militantes, quos Comitiorum primi Ordinis nobilitauerit gradus, itidemque vicarios et duces, qui Comitiuam primi Ordinis meruerint, qui comitiuae indepti ſint inſignia, nominat legislator. Abinde ſupereſſe arbitror, quod in titulis medicorum Curiae Imperialis, qualis Praeſidi Academiae Imperialis Leopoldino Carolinae Naturae Curioſorum conceſſus eſt, habeatur SACRI PALATII LATERANENSIS, AVLAE CAESA-

REAE

i) Inſcript. T. I. p. 581. Inſcr. 7.

REAE ET IMPERIALIS CONSISTORII COMITI. Magna hodienum in Augustissima Imperatoris Russiae Curia intercedit inter Sacrae Personae medicum et Archiatrum differentia, quamuis enim vtraque dignitate polleant Proto-Iatri, diuerso tamen funguntur officio quam archiatri, dum Collegio medicorum et omnibus rebus ad rem medicam per Imperium pertinentibus praesunt, quale quid etiam per Sueciae Regnum obtinere intelligimus: Sicut autem singulare id fuit medicorum decus, non *imperari*, quod incultioris Romae erat, sed imperare, ita non minoris dignitatis fuit, nomen Professoris prae caeteris mereri. Sic enim habetur Cod. Theod. de Med. et Prof. l. 14: *Ea, quae Principes veteres Archiatris Sacri Palatii salutaris ac necessariae artis Professoribus Sacro et mansuro in aeternum iudicio detulerunt.* Quamuis enim omnium disciplinarum Professores Romae aluerit Imperatorum gratio, medicos tamen hoc honoris titulo gauisos esse prae caeteris, docet Marmor Helueticum, quod inter antiquissimi Auentici rudera ipse legi:

NVMINIBVS AVG
ET GENIO COL HEL
APOLLINI SACR
Q. POSTVM HYGINVS
ET POSTVM HERMES LIB
MEDICIS ET PROFESSORIBVS

Fuerunt scilicet Romae Medicorum scholae, qualis erat Collegium Aesculapii et Hygeae, prout est in marmore Gruteri Inscr. T. I. p. 582.

M. LIVIO CELSO TABVLARIO
SCHOLAE MEDICORVM
M. LIVIVS EVTICHVS
ARCHIATROS OLL. D. II.
IN. FR. PED. IIII.

Quapropter medicos a professoribus qui in Capitolio docebant, prouide leges diuidunt iisdemque sicut in vniuersum omnibus medicis singularia priuilegia et immunitates tribuunt, stipendiis erogatis, decreta annona, vxoribus et liberis

immunitate donatis, prout passim est in Codice. [k]) Quotusquisque est quin intelligat, securitati publicae, sancitis medicorum ordini legibus, prospexisse Imperatores ne Chirurgi, ocularii, aliptae aut Iatroliptae similesque medicastri, Vitam ciuis romani in periculum adducerent. Tales enim fuisse seruos medicos, illiberalis scilicet ingenii homines et mercenarios, lucri cupidos artisque ignaros, exinde clarum esse arbitror, quod eo ipso tempore fuerint medici liberi et a principibus romanis honore habiti. Sic Cleophantum medicum tanquam hominem spectatum laudat et Lysoni honorem habere iubet Cicero [l]). Prospexerunt adeoque Imperatores, ne vlli, nisi qui a Professoribus eruditus antea fuisset Medicinam facere liceret, *cum omnes artes in iis reprehendantur, qui cum professi fuerint, satisfacere non possunt;* Id quod prudentioribus

k) Magistris qui Ciuilium munerum vacationem habent, item grammaticis et oratoribus et medicis et philosophis, ne hospitem reciperent a principibus fuisse immunitatem indultam, et diuus Vespasianus, et diuus Hadrianus rescripserunt L. 10. Digest. de muneribus et honoribus. Medicos et maxime Archiatros vel ex Archiatris grammaticos et professores alios literarum et doctores legum vna cum vxoribus et filiis, nec non et rebus quas in Ciuitatibus suis possident, ab omni functione et omnibus muneribus, vel ciuilibus, vel publicis immunes esse praecipimus, et neque in prouinciis hospites recipere, nec vllo fungi munere, nec ad iudicium deduci, nec eximi vel exhiberi, vel iniuriam pati, vt siquis eos vexauerit, poena arbitrio judicis plectatur, mercedes etiam et salaria reddi iubemus, quo facilius liberalibus studiis et memoratis artibus multos instituant, l. 6. Codicis de Professoribus et medicis. Grammatici, Sophistae, Rhetores, Medici quemadmodum a reliquis muneribus ita a tutela et cura requiem habent. l. 6 §. 1. Dig. de excusationibus. Medicorum quoque eadem causa est quae Professorum, nisi quod iustior, cum hi salutis hominum, hi studiorum curam agant, et ideo iis quoque extra ordinem ius dici debet; Dig. L. 1. §. 1. Grammaticos oratores et philosophiae praeceptores, nec non etiam medicos, praeter haec quae retro latarum sanctionum autoritate consecuti sunt, priuilegia immunitatesque frui hac praerogatiua praecipimus, vt vniuersi, qui in Sacro Palatio inter Archiatros militarunt, cum comitiuam primi aut secundi ordinis adepti fuerint aut maioris gradum dignitatis adscenderint, nulla municipali administratione, seu accepta, testimonialem meruerint missionem; sint ab omni functione omnibusque muneribus publicis immunes L. 11. Digest.

l) in oratione pro A. Cluent. c. 16. Epist. ad Famil. LXVI. Ep. 9. Cicero in Oratione pro Planc. c. 25.

ribus romanis omnibus ita visum fuit, ne capita committerent, *cui calceandos pedes nemo commiserit.* Sic habet Horatius. m)

Nauem agere ignarus nauis timet, abrotanum aegro
Non audet nisi qui didicit dare, quod medicorum est
Promittunt medici, tractant Fabrilia Fabri.

Hinc per leg. 36. ff. leuissimam culpam praestant, qui rei ad se non pertinenti se admiscent, et poenae irrogantur §. 7. Inst. de L. Aquil. l. 7. §. 8. et l. 8. pr. ff. eod. imperitis qui male secant aut perperam medicamentum dant. Praestantissimos enim viros, penes quos vitae suae arbitrium esse vellent, exigebant romani, medicos, quales Suidas suos esse cupit in voce *ἰατρὸς*. Est autem ipsi *ἰατρὸς ὁ ἐπιστήμων οὐχ' ὁ ἰώμενος μόνον ἀλλὰ καὶ ὁ τὴν αἰτίαν καθ' ἣν ἰᾶται γνωρίζων*, medicus rei medicae peritus, qui non morbis solum medetur, sed etiam causam secundum quam curat, cognoscit. Nostra autem aetate, quamuis Medicis et artis salutaris Professoribus, a principibus et magistratibus non infimi honores statuantur, nullae sunt leges adeo seuerae, quae pessimorum hominum, artem, quam ignorant facientium, nullo sacramento, quo recte faciant, obstrictorum, ferociam et summam licentiam compescere possint. Ipsa, quam maleferiati de perditissimis hominibus conceperunt fiducia, poenae loco est, quos male mulctatos, pessumdatis cum sanitate nummis ad frugem redire obseruamus saepissime. Ea Felicitate vsus est hactenus ordo medicorum Lipsiensium, quod inter optima studia enutritos iuuenes nec molliter in Tentamine publico habitos medendi licentia donauerit, vtpote qui nefas semper duxerit, illiteratis medicis terrarum orbem inundare: Nunc etiam laetatur, cum publico rei bene gestae Testimonio dimittere, bonae mentis et liberalis ingenii Iuuenem Clarissimum et Nobilissimum

IOANNEM ANDREAM VNGEBAVER,

ART. MAG. ET MED. BACCAL. DIGNISSIMVM

OBERPOELLNIZIO, QVOD PROPE NEOSTADIVM AD ORILAM EST MISENENSEM.

Obtinui ab ordine meo, vt bene de me merenti, ex sorore nepoti, publica hac Panegyri, hanc referre gratiam possem quo

m) Ep. Libr. II. Ep. I. v. 114.

quo mea potissimum autoritate studiorum suorum cum laude transactorum praemia reportaret. Postquam enim Parens eundem sacris destinasset literis, quibus etiam altero anno cum cura inuigilauit, a me ad medicinam ediscendam exemplum et amorem hausit. Non passus sum mihi persuaderi, quod pluribus dissuadere soleo, nec admisi Tyronem, nisi postquam de animi dotibus constitisset, quas ita quidem praestantes habuit vt ad artem natus videretur. Suscepit adeoque negotium non pueriliter et difficillimas res mascule aggressus est, nec taedio ediscendae rei herbariae nec Anatomes nausea detineri se passus est, quin vtrinque recte proficeret, et breui tempore eo deuenit, vt me squalidis cadauerum sordibus extraheret hinc difficillimos quosque labores in se susciperet: Quo etiam factum, vt, quem communem praeceptorem et patronum veneramur, Illustris Archiater et Consiliarius Waltherus, dignum reputaret, pro quo suam penes exteros fidem interponeret. Cum enim Generosissimus et illustris Imperatoris Russorum omnium Maiestatis Personae medicus et Archiater Fischerus, fortis animi et bonis literis imbutum iuuenem medicum hortique praefectum sibi exposceret, nostrum huic officio haud imparem futurum arbitratus est, nec reluctantem eundem habuit, qui nunc in eo est quo propediem discedat Petropolim. Non tulit ordo noster bene meritum dimittere pileo nudum, sed praemisso examine rigoroso, in quo praeceptoribus abunde satisfecit, diem eidem dixit huius Mensis XIX, quo a me Procancellario ad hunc actum publice constituto, Licentiam summos in arte honores impetrandi, habiturus est. Adsint Fauentes, Rector Academiae Magnificus, Illustrissimi Comites, vtriusque Reipublicae Proceres, Generosissimi et Nobilissimi Commilitones et Actum hunc sua frequentia concelebrent, id quod nisi denegauerint, habituri sunt nos ad mutua officia paratissimos. P. P. Dominica Exaudi, MDCCXLI.

LIPSIAE
EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

